

محلات منطقه‌ها بالا خیابان، پایین خیابان

شفای پسر، مادر را دل بسته‌تر کرد

گنبد بارگاه

پسر تازه سر بازی اش تمام شده بود، تصادف کرد و نزدیک بیست روز به کما رفت. وقتی این اتفاق افتاد، همان روزهای اول به امام رضا^(ع) متوسل شدم و از ایشان سلامتی و شفای پسر را خواستم. وقتی دکترها خبر به هوش آمدنش را به ما دادند، ساکم را جمع کردم و برای تشکر از امام به مشهد آمدم.

این ماجرا نه تنها رقیه خانم را تحت تأثیر محبت امام قرار داده است، بلکه بقیه اعضای خانواده هم بادی این معجزه، زیارت متفاوتی را تجربه می‌کنند و همراه او هستند. حالا پسر رقیه خانم نزدیک سی سال دارد و با همسرش مادر را در این سفر همراهی می‌کند.

● سایه خنک صحن و دل گرم مادر

لباس مخصوص شهرشان را پوشیده است؛ سرآستین هایش با هنر پته دوزی تزیین شده و زیبایی خاصی به لباسش داده. پس از سلام و احوال پرسى، رقیه خانم باروی گشاده، داستان زیارتش را می‌گوید: ما سال هاست پس از تعطیلات مدرسه و دانشگاه بچه‌ها، تابستان‌ها خانوادگی به مشهد می‌آییم و یک ماهی اینجامی مانیم. گاهی جمعیت ماهه سی نفر می‌رسد. خوشبختانه امسال باده اول ماه محرم یکی شده است و هم زیارت می‌کنیم و هم عزاداری.

● نذری که ماندگار شد

رقیه خانم درباره رازی که قلبش را بیشتر از پیش به این حریم پیوند زده است، می‌گوید: امام رضا^(ع) برای ما خیلی عزیز است. اما هشت سال پیش اتفاقی افتاد که دل بستگی ام بیشتر شد. وقتی

مریم‌دهقان خورشید پایین آمده است و سایه خنکی بخش زیادی از صحن‌های حرم را پر کرده است. کتیبه‌های عاشورایی که روی دیواره‌ها، ایوان‌ها و ستون‌ها نصب شده است، بانسیم ملایم پیش از غروب آفتاب خودنمایی می‌کنند. نزدیک اذان مغرب است و زائرها به دنبال صحنی می‌گردند تا نمازشان را به جماعت بخوانند. رقیه جهانگیری هم یکی از همین زائران است که همراه دختر خواهرش، نزدیک صحن آزادی به دنبال وضوخانه می‌گردد. او طبق رسم دیرینه‌ای که برای خود راه انداخته، سال هاست همراه بستگانش از کرمان به مشهد می‌آید تا چند روزی در هوای حرم امام رضا^(ع) نفس بکشد. اما هشت سال پیش که لطف امام رضا^(ع) شامل حالش شد، بیشتر از گذشته دل بسته صاحب این حریم شده است.

بازخوانی میراث ۴ روضه قدیمی خیابان نواب صفوی همراه با مکتب بافت

تکیه‌ها؛ شناسنامه سوگواری مشهدند

سکینه تاجی ادر بافت قدیم مشهد، تکیه‌ها بر اساس وابستگی‌های مختلف شکل می‌گرفتند؛ برخی به گروه‌های مهاجر و طایفه‌ای تعلق داشتند و گروهی نیز به اصناف مختلف شهر وابسته بودند. با تغییر سبک زندگی، بسیاری از کارکردهای تکیه‌ها به حسینی‌ها منتقل شد. اما این بناها همچنان بخشی از حافظه تاریخی و مذهبی مشهد را در خود حفظ کرده‌اند. در گشت نیم‌روزه‌ای که همراه مکتب بافت داشتیم، از چهار تکیه معروف مشهد بازدید کردیم.

● ثبت تکیه کرمانی هادر نقشه دالمج که سال ۱۲۴۸ خورشیدی ترسیم شده است؛

موضوعی است که نشان می‌دهد این بنادست کم از دوره ناصرالدین شاه قاجار وجود داشته است و قدمت آن را می‌توان بیش از ۱۵۰ سال دانست. این تکیه از گذشته یکی از مراکز اصلی اجرای تعزیه و شبیه‌خوانی در مشهد بوده است و این سنت همچنان در آن ادامه دارد. مهم‌ترین ویژگی این تکیه تاریخی، سنت چادرپوش کردن حیاط در بدو ورود به ماه عزا، تداوم سنت‌های کهن مانند پخت نان نذری و مشارکت خانوادگی و برپایی روضه به شکل قدیم آن است.

شهادت شوشتری ۷

شهادت سالاری مقدم ۱۶

● تکیه داروغه: این بنای کهن شبیه حسینی‌های اواخر قاجار است که دارای یک حیاط مرکزی سربازو فضا‌های سرپوشیده پیرامونی بودند. اهمیت تکیه داروغه به قدمت آن محدود نمی‌شود، بلکه استمرار فعالیت مذهبی توسط خاندان معروف اقوام شکوهی که در طول چند نسل اداره نقاره‌خانه حرم مطهر با آنان بوده، این بنا را به محلی ویژه تبدیل کرده است. در برخی دوره‌ها حدود هفتاد شب روضه‌خوانی در این مجموعه برگزار می‌شد که نشان دهنده اهمیت آن در زندگی مذهبی مردم محله است. امروزه برنامه‌ها بیشتر به صورت هفتگی و در مناسبت‌های خاص ادامه دارد.

● تکیه خبازها: تکیه یا حسینی‌ها خبازها در گذشته معروف به تکیه نانوایان نان بربری مشهد بوده است و نزدیک به یک قرن قدمت دارد. خاطر روضه‌خوانی‌های مرحوم کافی و سخنرانی‌های آیت‌الله طباطبایی هنوز در یاد و خاطر بعضی کهن سالان مشهدی ماندگار است. با گذشت زمان و تغییر کارکرد تکیه‌های سنتی، این مکان به تدریج به حسینی‌ها تبدیل شد، اما هویت صنفی خود را حفظ کرد. اکنون نیز مراسم عزاداری در دهه اول و دهه پایانی ماه محرم هر روز از ساعت ۱۷:۳۰ تا ۱۹ در اینجا برگزار می‌شود.

شهادت سالاری مقدم ۱۷

شهادت نواب صفوی ۸

● تکیه پوست فروش‌ها: نام تکیه پوست فروش‌ها از مجاورت با کاروان‌سرای این صنف گرفته شده است. در دوره‌ای که برگزاری جشن‌های مذهبی هنوز شکل رسمی و حکومتی نداشت، پوست فروشان در محدوده نهر خیابان با چراغانی و آذین‌بندی گسترده جشن‌های مذهبی را برپا می‌کردند. این تکیه قدیمی در سال ۱۳۴۱ به طور کامل تخریب و سپس بازسازی شد و به جز دروازه چوبی، چیزی از بنای گذشته باقی نمانده، اما روضه قدیمی این تکیه همچنان پابرجاست و در ایام عزاداری ماه محرم، هر صبح درهای تکیه پوست فروش‌ها به روی زائران و عزاداران حسینی باز می‌شود.